

Handläggare: Marie Broberg
Telefon: 08 508 14 050

Till
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Energiplan för Stockholm - remissvar

Förvaltningens förslag till beslut

Förvaltningens tjänsteutlåtande åberopas som yttrande till Stadsbyggnadskontoret.

Leif Sjöholm
Stadsdelsdirektör

Sammanfattning

Stadsbyggnadskontoret har tagit fram ett förslag till energiplan, som syftar till att dra upp riktlinjerna för stadens energianvändning och energiförsörjning samt ge en översiktlig bild av de närmaste årens utmaningar för att kunna bli en energieffektivare och på längre sikt fossilbränslefri stad. Energiplanen pekar ut fyra övergripande strategier för att visa på de utmaningar och problem som måste lösas för att kunna klara de långsiktiga klimat- och energimålen, och anger planeringsinriktningar för energi-, transport- och bebyggelsesektorn.

Förvaltningen anser att energiplanen bör klargöra för de utmaningar som det innebär att utveckla en tyngdpunkt som Högdalen till täta boendemiljöer och kollektivtrafikknutpunkt samtidigt som den utgör en viktig plats för energisystemets produktion. Det är viktigt att utvecklingen av energiproduktionen i, och transportarbetet till och från, Högdalen kan samverka med utvecklingen av bostadsområdena i området. Vid nybyggnation av verksamhetslokaler och bostäder bör förutsättningar för att sortera avfall byggas in från början.

Ärendets beredning

Detta ärende har beretts av staben.

Bakgrund

Stadsbyggnadskontoret har tagit fram ett förslag till energiplan för Stockholm som är en plan enligt lagen om kommunal energiplanering och samtidigt ett tematiskt tillägg till översiktsplanen. Remissen ska besvaras senast den 31 augusti 2012.

Ärendet

Energiplanen är en övergripande strategisk plan som utvecklar översiktsplanens planeringsinriktningar och inte en handlings- eller åtgärdsplan för att minska energianvändning och utsläpp. Planen syftar till att dra upp riktlinjerna för stadens energianvändning och energiförsörjning samt ge en översiktlig bild av de närmaste årens utmaningar för att kunna bli en energieffektivare och på längre sikt fossilbränslefri stad.

Planen delas i in två delar. Del ett beskriver förutsättningar, styrande mål och strategier på längre sikt. Del två behandlar de tre samhällsfunktionerna energiproduktion, transporter och bebyggelse samt tillhörande planeringsinriktningar som staden ska arbeta efter de närmaste åren.

Förutsättningar, styrande mål och strategier

Enligt lagen om den kommunala energiplaneringen ska varje kommun ha en aktuell plan för tillförsel, distribution och användning av energi. Energiplanen kopplas till den fysiska planeringen. Tillsynsmyndighet för den kommunala energiplaneringen är Energimyndigheten.

Styrande dokument inom staden som har bäring på energi- och klimatfrågor är: Översiktsplanen 2010, Miljöprogram 2012 – 2015, Åtgärdsplanen för Klimat och Energi samt Framkomlighetsstrategi (kommer bli klar 2012). Arkitektur Stockholm och Den gröna Promenadstaden (Parkprogram) är två andra tematiska tillägg till översiktsplanen som också ska bli färdiga år 2012. Staden har dessutom undertecknat det europeiska borgmästaravtalet Covenant of mayors. Avtalet innebär att städer i Europa förbinder sig att minska utsläppen av växthusgaser i större utsträckning än vad EU beslutat om.

Energiplanen har även sin utgångspunkt i europeiska mål om utsläppsminskning och tillgång till andel förnyelsebar energi samt direktiv om byggnaders energiprestanda (byggnader ska vara näranollenergibyggnader). Utgångspunkten är också det nationella miljömålet om ”God bebyggd miljö” samt de mål om

minskning av energiförbrukning och växthusgasutsläpp som formuleras i den regionala Utvecklingsplanen för Stockholmsregionen (RUFS 2010).

Energiplanen pekar ut fyra övergripande strategier för att visa på de utmaningar och problem som måste lösas för att kunna klara de långsiktiga klimat- och energimålen.

1. *Minska energianvändningen i alla sektorer:* Fossila bränslen behöver avvecklas samtidigt som energianvändningen minskas. Utmaningen att hitta fossilfria bränslen är störst i transportsektorn. Byggsektorn står inför utmaningen att halvera energianvändningen.
2. *Effektivisera bränsleresurserna:* De många olika energikällorna måste användas på ett optimalt sätt så att den totala energianvändningen blir så begränsad som möjligt.
3. *Effektivare sätt att lagra energi:* Användningen av energi är ojämn över året och dygnet. Även förutsättningarna för produktion av energi varierar. Det behövs därför styrning av energin och bättre möjligheter att lagra större mängder från sommaren till vintern. En förutsättning för att sol- och vindenergi ska bli ett påtagligt tillskott i ett systemperspektiv är att de kan användas vid tillfällen då de ersätter fossila bränslen.
4. *Uppmuntra hållbar livsstil genom smartare lösningar:* Individer behöver göra medvetna val vid resor, använda energieffektiva elprodukter och ställa krav på miljömärkning. Med teknik kan de boende i nya hus få information om hur mycket värme och el de använder.

Planeringsinriktningar för energisektorn

Stadens energiförsörjning måste tryggas genom att minska energibehovet, genom att vidareutveckla olika energisystem samt genom att säkerställa att utrymme finns för en robust miljö- och klimatvänlig energiförsörjning. Det gäller även för lagring och distribution av kraftverks-, fordons- och flygbränsle.

Stockholms Ströms projekt (Svenska Kraftnät, Vattenfall, Fortum och kommunerna) innebär en helt ny struktur för Stockholms elnät. Projektet innebär bl a att en ny ledning, CityLink, binder samman norra och södra Stockholmsområdet genom en 400 kV kabel i tunnel, och att 15 mil luftledning kan rivas och ge plats för ny bebyggelse. I Enskede-Årsta-Vantör möjliggörs bebyggelse i Årstastråket.

I staden produceras fjärrvärme och en mindre del el i kraftvärmeverk, samt biogas vid ett par reningsverk. El och värmeproduktion sker framförallt i de stora kraftvärmeverken i Högdalen, Värtan och Hässelby. I Stockholm går i princip all hushållsavfall till förbränning i Högdalens kraftvärmeverk och en mindre del blir biogas. För att kunna dra nytta av stadens avfall krävs en systemsyn på hela avfallskedjan och hur alla berörda offentliga och privata aktörer kan samverka. Målet bör vara att skapa processer där avfallsströmmarna minskas, insamling och källsortering förbättras och avfallet återvinns effektivare.

Fjärrvärmen är i stor utsträckning regional genom att näten successivt byggts ihop till två sammanhängande nät, Nordväst respektive City/Söder. Basproduktionen av värme i det centrala/södra nätet sker i Högdalen, Igelsta (Södertälje) och Värtan.

Planeringsinriktningarna för energisektorn handlar om att trygga energiförsörjningen (elproduktionen bedöms kunna öka från kraftvärmeverken i samband med att de uppgraderas i Högdalen och Hässelby) och bygga ut fjärrvärmesystemet, eftersom det spelar en viktig roll för en robust och miljövänlig energiförsörjning. Systemet bör också försörjas med biobränslen. Biogasproduktionen behöver öka och ytor som tak, parkeringsplatser eller liknande ska kunna installeras med solceller och solfångare för att möjliggöra lokal produktion av energi. Staden bör verka för att fjärrvärmenätet kan tillvarata värmeenergi i ett smart nät och möjliggöra att överskottsvärme kan nyttiggöras av anläggningar med underskott.

Planeringsinriktningar för transportsektorn

Transportsektorn är den sektor som använder högst andel fossila bränslen, står för de största utsläppen och är den sektor där stora förändringar behöver göras framöver. Genom en löpande samplanering av bebyggelse- och transportfrågor kan vägtransporterna effektiviseras och resbehovet minskas. Staden bör utgå från kollektivtrafik, gång och cykel. Framkomlighetsstrategin är ett viktigt styrande dokument i detta arbete. Det handlar också om att inom konceptet Mobility Management påverka och förändra resenärernas attityder och beteenden. För att möjliggöra detta behövs även i lämpliga stadsutvecklingsområden lägre parkeringsnormer för bilar och högre för cyklar.

Planeringsinriktningarna för transportsektorn handlar till stora delar om att planera för bebyggelse i goda kollektivtrafiklägen, att satsa på en ökning av alternativa drivmedel och bilinnehav, att främja energisnåla transportlösningar, att öka godstransporternas energieffektivitet och att fortsätta satsa på fler miljöbilar.

Staden ska fortsätta att satsa på elbilar och att få medborgare att ansluta sig till bilpool istället för att ha egen bil. Bättre logistik och samlastning, ökad fyllnadsgrad, optimerade leveranstider och bättre vägval är viktiga styrfaktorer för en mer effektiv godshantering. Stadens agerande ska vara att välja lösningar för godstransporter som ger så låga utsläpp som möjligt. Staden ska även utveckla miljökraven vid köp av transporter i samband med byggprojekt.

Planeringsinriktningar för bebyggelsesektorn

Bostäder och lokaler står för 75 % av den totala energianvändningen i staden, och uppvärmning står för den största delen. Det är därför viktigt att integrera energi- och klimataspekter i planeringen. Den täta staden sparar resurser i form av resor, sparar obebyggd mark och ger underlag för service och kollektivtrafik. Staden har vid nyproduktion av bostäder på stadens mark tagit beslut om att ställa krav på en energianvändning på endast 55 kWh/kvm och år. Staden har även höjt ambitionsnivån vid ombyggnad och renovering av det befintliga bebyggelsebeståndet för att klara det nationella målet om en halvering av energianvändningen i befintliga byggnader till år 2050.

Planeringsinriktningarna för bebyggelsesektorn handlar om att planera för en tät stadsstruktur, att integrera energifrågorna tidigt och ställa krav på byggherrar i markanvisningar, program och planläggning. Energieffektivisering i det befintliga bebyggelsebeståndet är också viktigt och bör inkludera en helhetssyn genom att omfatta frågor som rör klimatskal, ventilation, uppvärmning, fastighetsdrift och belysning. Vidare bör passivhus och näranollbyggnader uppföras i högre omfattning och miljötekniska lösningar som solfångare och solceller bör integreras i arkitekturen.

Förvaltningens synpunkter

Energiplanen tar upp de delar som är viktiga att fokusera på i planeringen för att Stockholm ska bidra till minskad klimatpåverkan. Den framtida energiproduktionen och dess lokalisering är viktiga delar i sammanhanget. Förvaltningen ser att planeringsinriktningar för transportsektorn och bebyggelsesektorn ligger i linje med stadens övriga styrande dokument.

I Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsområde finns Högdalens företagarområde. Inom ramen för Söderortsvisionen och visionens handlingsplan ska staden arbeta för att området på sikt utvecklas till ett miljöteknikkuster med fokus på avfallshantering och energiproduktion. Planeringsinriktningarna för energiproduktionen bör samordnas med det arbete som Stockholm Business Region Development initierat för området.

Högdalen pekas i översiktsplanen ut som strategisk tyngdpunkt. Området är föremål för ett programarbete för att utveckla centrum. För området kring Trollesundsvägen pågår också programarbete för ytterligare bostadsbebyggelse. Dessutom pågår planarbete för flertalet mindre nya detaljplaner i närområdet, och ny bostadsbebyggelse är under uppförande. Området kommer på sikt att växa och förändras, med nya invånare och ökade krav bra och hållbara livsmiljöer. Energiplanen bör därför i planeringsinriktningarna klargöra för de utmaningar som det innebär att utveckla en tyngdpunkt som Högdalen till täta boendemiljöer och kollektivtrafikknutpunkt samtidigt som den utgör en viktig plats för energisystemets produktion. Även avfallshanteringen vid Högdalens företagardistrikt, som innebär omfattande trafikarbete och tunga transporter, behöver på sikt kunna fungera tillsammans med en växande befolkning och inte minst växande barngrupper.

Möjligheten att sortera avfall, inte minst matavfall inom stadens verksamheter, behöver utvecklas för att stadens och det nationella målet om att samla in 35 % av matavfallet ska nås. För stadens verksamheter förutsätter det att det vid nybyggnation av förskolor, skolor, vård- och omsorgsboende etc byggs in förutsättningar för att sortera ut matavfall. Även vid nybyggnation av bostäder behöver det finnas förutsättningar för stockholmare att sortera ut matavfall, men även för att effektivt och enkelt kunna sortera annat avfall som förpackningar och papper.

Bilaga

Remiss av förslag till energiplan för Stockholm, 2012-05-29, dnr 2010-08768-33.